

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

شماره ۵۸۷۶-۵

تاریخ ۱۳۶۳/۱/۱۸

بجسالت

دفتر شورای نگهبان
 تاریخ ۱۳۶۳/۱/۱۹
 شماره ۶۹

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱ در خصوص تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه که در جلسه علنی روز سه شنبه ۱۳۶۳/۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن بتصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال میشود. / ن

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

اکبر هاشمی

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ۵۸۷۴

تاریخ ۱۸ / ۳ / ۶۳

پیوست

بیت

دفتر شورای نگهبان

تاریخ ۱۳۶۲/۱/۱۹

شماره ۶۹

طرح قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه

- ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تغییر نام می یابد و امور ذیل بانظر ولی فقیه بعهدده این سازمان واگذار میگردد.
- ۱- اداره امور موقوفات اعم از عام و خاص که فاقد متولی بوده یا مجهول التولیه است.
- ۲- نظارت بر کلیه اعمال متولیان و نظار در موقوفات عامه و خاصه و درآمدها و مصارف آنها.
- ۳- اداره امور اماکن مذهبی اسلامی که ترتیب خاصی برای دار آنها داده نشده است. به استثناء مساجد و مدارس دینی و تکایا.
- ۴- اداره امور موسسات و انجمنهای خیریه ای که از طرف دولت یا سایر مراجع ذیصلاح به سازمان محول شده یا بشود.
- ۵- اداره یا نظارت بر موسسات و انجمنهای خیریه ای که به تشخیص دادستان هر محل و شورای مرکزی اوقاف فاقد مدیر یا عدم صلاحیت اداره یا نظارت آن باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه)
- ۶- انجام امور مربوط به گورستانهای متروکه موقوفه ای که متولی معین ندارد و اتخاذ تصمیم لازم در مورد آنها.
- ۷- کمک مالی در زمینه تبلیغ و نشر معارف اسلامی.
- تبصره - بقاع متبرکه حضرت رضا علیه السلام و حضرت احمد بن موسی (شیراز) و حضرت معصومه و حضرت عبدالعظیم (ع) و موقوفات مربوط به آنها که متولی خاص نداشته باشد و موقوفاتی که برای دارمهر کدام آنها از طرف ولی فقیه نایب التولیه تعیین شده یا بشود از شمول این قانون مستثنی است و در غیر این صورت اداره آنها با سازمان خواهد بود.
- ماده ۲- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف از نخست وزیری منتزع و ادار امور حج و زیارت اماکن متبرکه اسلامی خارج از کشور و امور اوقاف تحت عنوان سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وابسته به وزارت ارشاد اسلامی اداره میشود.
- ماده ۳- هر موقوفه دارای شخصیت حقوقی است و متولی یا سازمان حسب مورد نماینده آن میباشد.
- ماده ۴- متولی موقوفه کسی است که بموجب مفاد و قفنامه و مقررات قانون مدنی یا این قانون واجد این سمت باشد تولیت متولی باید بوسیله یکی از شعب تحقیق اوقاف گواهی شود. در مورد اعتراض اشخاص یا رعایت مواد ۱۴ تا ۱۷ این قانون اقدام خواهد شد.

تولیه

تبصره ۱- موقوفاتی که متولی آنها عزل یا فوت میشود تا تشخیص متولی بعدی و موقوفاتی که متولی آنها ممنوع المداخله میشود تا رفع ممنوعیت یا ضم امین در حکم موقوفات بدون متولی است .

تبصره ۲- هرگاه شخص یا اشخاصی که در وقفنامه بعنوان متولی معین شده‌اند وجود نداشته باشند و یا اوصاف مقرر در وقفنامه منطبق با شخص یا اشخاص معینی نگردد موقوفه در حکم موقوفه مجهول التولیه است .

تبصره ۳- در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هرگاه متولی برای انجام تمام یا قسمتی از امور مربوط به موقوفه وکیل انتخاب کند وکیل مزبور باید توانائی انجام مورد وکالت را داشته باشد در صورتیکه وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفاء وظایف محوله نباشد مراتب کتبا به متولی ابلاغ خواهد شد هرگاه ظرف دو ماه برای متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج کشور، متولی، اقدام به تغییر وکیل ننماید وکیل مزبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع میشود این حکم شامل وکلای که قبلاً نیز انتخاب شده‌اند خواهد بود .

ماده ۵- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه میتواند در اموری که اداره آن بعهدده این سازمان است شخص یا هیاتی از اشخاص متدین و معروف به امانت را بعنوان امین یا هیات امانت تعیین نماید .

تبصره ۱- نحوه انتخاب و برکناری و شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیات امانت و میزان حق الزحمه آنان همچنین نظامات راجع به حفظ و نگهداری اماکن و اموالی که اداره آن بعهدده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه میباشد بموجب آئین نامنهائی که بر اساس مقررات و سنن و خصوصیات اماکن مربوط که بتصویب هیات وزیران می‌رسد خواهد بود .

تبصره ۲- ندور نقدی که جهت مشخصی برای مصرف آن معین نشده است و وجوه حاصل از فروش اموال منقول زائد بر احتیاجی که به این قبیل اماکن اهداء میشود با جلب نظر اداره اوقاف بوسیله هیات امانت به ترتیب در امور ذیل مصرف میشود .

الف - عمران و آبادی اماکن مذکور .

ب - تدارک وسائل رفاه و بهداشت زوار این اماکن و ساکنان ناحیه .

ج - نشر معارف اسلامی و تبلیغات مذهبی و تعظیم شعائر دینی در آن محل .

د - کمک به مدارس علوم دینی در آن محل .

ه - خیرات و مبرات مطلقه .

ماده ۶- صرف درآمد موقوفات بمنظور بقاء عین آنها بر سایر مصارف مقدم است و

بیت الله

متولی موظف است موجبات آبادانی رقبات موقوفه را در جهت بهره برداری صحیح از آنها بمنتظر اجرای نیت واقف فراهم آورد و در این موارد راهنمایی و ارشاد ادارات اوقاف را رعایت نماید.

تبصره - در صورتیکه درآمد یکساله موقوفه یا اماکن اسلامی برای تعمیر و یا نوسازی آن کافی نباشد درآمد دو یا چند سال در حساب مخصوص ذخیره و به موقع به مصرف خواهد رسید.

ماده ۷ - هرگاه متولی یا ناظر نسبت به عین یا منافع موقوفه تعدی یا تفریط نماید یا در انجام وظایف مقرر در وقفنامه و قانون و آئین نامهها و مقررات مربوط مسامحه و اهمال ورزد، بارسیدگی شعبه تحقیق و حکم دادگاه حسب مورد معزول یا ممنوع المداخله یا ضم امین خواهد شد.

تبصره ۱ - به متولی و ناظر ممنوع المداخله در زمان ممنوعیت حق التولیه و حق النظاره تعلق نخواهد گرفت مگر آنکه براءت آن ثابت شود و در مواردی که ضم امین میشود اوقاف حق امین را خواهد پرداخت.

تبصره ۲ - در مواردی که مطابق قانون مدنی یا این قانون ضم امین میشود دادگاهها میتوانند سازمان حج و اوقاف و امور خیریه را هم بعنوان امین تعیین کنند.

تبصره ۳ - نسبت به تعدی و تفریط با سایر تخلفات مدیران و امناء مؤسسات و بنیادهای خیریه طبق اساسنامه موسسه و بنیاد مربوط اقدام خواهد شد. و در صورتیکه اساسنامه آنها در این موارد ساکت یا ناقص باشد مشمول مقررات پیش بینی شده در این ماده و تبصره های آن خواهند بود.

تبصره ۴ - کلیه مباحثان موقوفات و اماکن مذهبی اعم از متولی و ناظر و امناء و مدیران و امناء مؤسسات و بنیادهای خیریه مذکور در این قانون در حکم امین میباشند در صورت تعدی یا تفریط یا تخلفات دیگر ملزم به تادیه حقوق و وجوه و اموال و جبران خسارات ناشی از اعمال خود خواهند بود هرگاه عمل آنها مشمول عناوین کیفری باشد از طریق مراجع قضائی نیز تعقیب و به مجازات مقرر محکوم خواهند شد.

ماده ۸ - درآمد موقوفات مجهول المصرف و موقوفاتیکه به صیغه میراث مطلقه وقف شده قابل مصرف در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات میباشد زیر نظر سازمان به مصرف میرسد.

تبصره - درآمد موقوفات متعذر المصرف و موقوفاتیکه عواید آنها به سبب قلت گرچه بایسانند از چند سال برای اجرای نظر واقف کافی نباشد با تشخیص تحقیق اوقاف در موارد اقرب به غرض واقف در محل به مصرف میرسد. آن قسمت از درآمد موقوفاتی که بعلت کثرت

بیت

عوائد زائد بر مصرف متعارف باشد بانظر سازمان اوقاف بصورت وام برای عمران سایر موقوفات یا در مطلق امور خیریه به مصرف خواهد رسید. مقصود از متعذرالمصرف آنست که صرف درآمد موقوفه در مصارف مقرر بعلت فراهم نبودن وسایل و یا انتفاء موضوع و یا عدم احتیاج به مصرف مقدور نباشد.

ماده ۹ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه نسبت به مواردی که در بندهای ماده یک این قانون بعهده آن گذاشته شده در صورت عدم اقدام متولی یا امضاء یا موقوف علیهم حق تقاضای ثبت و سایر اقدامات لازم و اعتراض و اقامه دعوی را دارد. همچنین میتواند در مواردی که لازم بداند و مصلحت موقوفه ایجاب نماید در دعاوی مربوط وارد دعوی شده و به احکام صادره اعتراض کند.

تبصره - در کلیه موارد مذکور در این ماده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه، موقوفات عام، بقاع متبرکه، اماکن مذهبی اسلامی، مدارس علوم دینی و موسسات و بنیادهای خیریه از پرداخت مخارج و هزینه های دادرسی و ثبتی و اجرائی معاف میباشند.

ماده ۱۰ - ثبت معاملات راجع به عین یا منافع موقوفات و بنیادها و موسسات خیریه مذکور در ماده ۹ در دفاتر اسناد رسمی موکول به موافقت سازمان حج و اوقاف و امور خیریه است. دفاتر اسناد رسمی مکلفند رونوشت مصدق وقفنامه ها و اسناد راجع به وقف را ظرف ۱۰ روز پس از ثبت به اداره اوقاف مربوطه ارسال دارند.

تبصره - ادارات ثبت مکلفند رونوشت مصدق اسناد مالکیت وقف را پس از صدور به اداره اوقاف محل تحویل نمایند. متولیان نیز موظفند ظرف دو ماه از تاریخ اجرای این قانون رونوشت مصدق اسناد مالکیت و رونوشت وقفنامه های موجود نزد خود را برای حفظ و نگهداری به اداره اوقاف مربوط تسلیم دارند.

ماده ۱۱ - حق التولیه متولی و یا سازمان (در قبال اعمال تولیت نسبت به موقوفات متصرفی) همچنین حق النظاره ناظر به میزان مقرر در وقفنامه است و در صورتیکه وقفنامه موجود نباشد و یا میزان حق التولیه و حق النظاره در آن تعیین نشده باشد حق التولیه به مقدار اجرت المثل از عایدات خالص خواهد بود.

ماده ۱۲ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و جوهی را که از محل حق التولیه و حق النظاره و پذیره واهدائی دریافت میدارد طبق بودجه ای که هر سال تنظیم و به تصویب هیات دولت خواهد رساند را سا به مصرف میرساند.

تبصره - نحوه و ترتیب وصول پذیره واهدائی مطابق آئین نامه ای است که بتصویب هیات دولت خواهد رسید.

تعلیه

ماده ۱۳- تحقیق در جمع و خرج عواید راجع به وقف و نیز صدور مقاصد حساب و تطبیق مصارف با مفاد وقفنامه و تشخیص متولی و ناظر و موقوف علیهم (با رعایت ماده ۷ این قانون و تبصره‌های آن) با شعب تحقیق اوقاف است .

ماده ۱۴- هیات تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن برحسب ضرورت در مراکز استانها و شهرستانها تامین میگردد .

تبصره - ادارات اوقاف و اشخاص ذینفع در صورتیکه اعتراض داشته باشند میتوانند ظرف (ده روز) پس از ابلاغ تصمیم شعبه تحقیق اعتراض خود را در دادگاههای دادگستری طرح نمایند . حکم این ماده در مورد بنیادها و موسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است .

ماده ۱۵- در مورد اراضی که برای احداث مراکز آموزشی یا درمانی وقف میشود در صورتیکه متولی بدون عذر موجه در مدت متناسب با تشخیص سازمان اقدام موثری برای احداث آن مراکز نکند سازمان میتواند حسب مورد آن اراضی را در اختیار وزارت آموزش و پرورش ، وزارت بهداشت ، سازمان بهزیستی ، هلال احمر محل یا سازمان دیگری که وظایف آن متناسب با اهداف واقف باشد قرار دهد تا اقدام لازم بعمل آورند .
ماده ۱۶- آئین نامه‌های اجرائی این قانون و کیفیت تحقیق در شعب تحقیق با پیشنهاد سازمان بتصویب هیات وزیران خواهد رسید .

ماده ۱۷- کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون لغو میگردد .

طرح قانونی فوق مشتمل بر هفده ماده و شانزده تبصره در جلسه روز سه شنبه چهاردهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی بتصویب رسیده است . ع

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

اکبر هاشمی
۱۳۰۲